

Importanța rimei în procesul de jurizare a concursurilor de epigramă

Dintotdeauna concursurile de epigramă au suscitat un interes destul de ridicat în rândurile celor care apreciază aceste mini bijuterii literare. Dovada este făcută de numărul de obicei mare al celor care își trimit creațiile pentru a fi jurizate, fie că aceștia sunt autori consacrați, fie că sunt începători în domeniu, cu speranța de a obține un premiu sau măcar cu satisfacția de a-și îmbunătăți portofoliul cu alte câteva epigrame reușite. Din acest punct de vedere este de netăgăduit rolul pozitiv, de catalizator creator al acestor festivaluri-concurs.

De regulă însă, după ce sunt anunțați câștigătorii, încep discuțiile asupra corectitudinii jurizării, mulți dintre participanți, uneori cu argumente pertinente, alții mai puțin, considerându-se nedreptățiți. Unele comentarii sunt făcute cu umor, altele relevă frustrări acumulate în timp. Nu mi-am propus să aduc în discuție, aici și acum, competența juriilor, acesta fiind un subiect mult mai amplu care ar merita o analiză serioasă. Aș sublinia doar faptul că judecarea creațiilor epigramatice, în opinia mea, ar trebui făcută de către persoane care au dat dovadă de-a lungul timpului atât de pricepere în domeniu cât și de bună credință. Un membru al juriului, oricât de bine intenționat ar fi, dacă nu stăpânește fenomenul epigramatic, dacă nu are cunoștințe despre regulile construirii unei epigrame, dacă nu are cultură epigramatică suficientă, poate, din păcate, dincolo de gradul de subiectivism pe care fiecare persoană îl are, să aibă o influență negativă asupra stabilirii ierarhiei finale corecte într-un concurs.

Revenind la scopul articolului de față, aș vrea doar să vă aduc în atenție câteva dintre criteriile pentru care unii autori au fost penalizați în notarea creațiilor proprii trimise și o să mă opresc doar la greșeli de prozodie, respectiv la rime incorecte. Greșelile de ritm și de metrică, de exemplu, poate vor fi tratate într-un articol separat. Cât despre discuții asupra eufoniei, asupra construcției în ansamblul său, asupra poantei finale, nu mi-am propus ca, deocamdată, să ating acest subiect, informații teoretice fiind deja postate pe acest site. Unii poate își vor recunoaște creațiile și își vor explica astfel faptul că, de data aceasta, nu s-au regăsit printre premiați.

Să începem cu câteva exemple:

Armenii, de fel, știu cum a se drege...
Când pleacă de-acasă, de după beții,
În loc de un borș, la ei vorba merge:
Ca apa te duci, ca apa să vii...!

Idee bună, dar „drege” nu rimează cu „merge”.

E soare, e vară, fustițe pe stradă,
Cu ochii și-ntreaga ființă-i pe jar,
Ar vrea să mai pună mâna pe-o fată,
El, însă, acum, este ... octogenar... .

„Stradă” nu rimează cu „fată”.

A vrut să ajungă la mare, s-agate,
Fetițe majore, femeii divorțate,
Dar mare mirarea i-a fost să constate,
Căci toate la mare erau ... măritate

„Agate” nu rimează cu nimic.

Poate că ai devenit celebru
Pozând figuri mărețe și sublime,
Însă ai omis un membru:
Pe mine!

“Celebru” nu rimează cu “membru”

Azi e șef într-un oficiu,
E curcan umflat în pene,
La probleme de serviciu,
Se uită ca... curca-n lemne.

“Pene” nu rimează cu “lemne”

Știam: ghiudemul și sugiucul
Le are-n patrimoniu turcul!
S-a dovedit a fi povești
Că sunt patente armenești!

“Sugiucul” nu rimează cu “turcul”

Tot românul strigă „Hoții!”
„Arestați-l pe mișel!”
Nu refuză însă porții
Mai grosuțe pentru el...

„Hoții” nu rimează cu „porții”

În lumea plină de nesat,
Printre şaorma și kebab,
O întreba-re-mi stă în cap –
Mai mîncă vreunul khorovats?

„Kebab” nu rimează cu „cap”.

E doldora de bancuri foarte bune,
De calambururi, poante și umor,
Și-i spui, c-un rîs molipsitor,
Radio Erevan pe nume!

„Bune” nu rimează cu „nume”

Sunt secole de cînd e treaba
Că vii din munte, să te-nsori.
Azi, de cobori, o faci degeaba-
Soțiile-s prin alte zări.

„Te-nsori” nu rimează cu „zări”.

Tu, faimosule Mizil
Caragiale ți-a fost scenă
La mișto, ai fost util
Și-așa ai devenit emblemă

„Scenă” nu rimează cu „emblemă”.

Bădicioiu din Mizil
Știe arta să înharme
Cai înaripați cu versuri
Și potcoviți cu epigrame.

Patru versuri, nicio rimă.

Bătea fierul scos din foc
Fiindcă trăia doar din asta.
Pe timpul stării de urgență
Își bătea numai nevasta.

Lipsă rimă V1/V3.

La cununie iar se duce,
Pentru a nu știu câta oară:
Stivuitor el își dorește,
Iar nu o nouă roabă.

Patru versuri, nicio rimă.

Francezi-s mari consumatori de melci.
Nu este chip, n-ai cum ca să-i întreci.
Un ardelean, de dor de melci cuprins,
Ar vrea și el, dar...tare-s greu de prins.

„Melci” nu rimează cu „întreci”.

Când bei ceaiul, măi femeie,
- Soțioara mea cea sacră-,
La ce- ți trebuie lămâie?
Ești suficient...de acră!

„Femeie” nu rimează cu „lămâie”. Cel puțin nu la modul propriu.

Acum știe tot Mizilul
Că s-a scumpit rău covrigul...
„Câinii” n-au covrigi în coadă,
Vor ciosvârtă-electorală...

Patru versuri, nicio rimă.

Nu am talent, nu am cărți vândute toate,
Nu fac bani din rime și figuri de stil,
Dar sper că într-o zi sau noapte
Să merg cu poezia la festivalul din Mizil.

„Toate” nu rimează cu „noapte”.

În amintirea zilelor care-au trecut,
Mai fluier câte o duduie-n noapte,
Într-o seară, una mi-a răspuns,
Tataie, eu nu mă închin la moaște.

Patru versuri, nicio rimă.

La Ileana-n pat, Vasile,
E absent de patru zile...
Unde-a rătăcit săracul,
Știe... numai el și patul.

„Săracul” nu rimează cu „patul”.

Ieri s-au blamat, s-au detestat,
Frâu liber dând ambitiiei;
Azi s-au pupat și-mbrățișat,
„În Piața Constituției!”

„Ambitiiei” nu rimează cu „constituției”.

Te-ai mutat la curte, ce regie!
Ca să scapi de gălăgie...
Și-auzi din gura vecinului
Că e stăpân în curtea lui.

„Vecinului” nu rimează cu „lui”, chiar dacă unii ar băga mâna în foc pentru asta.

Cu așa trompetă rară,
la urechi frumos îți cântă.
Are nasul fin pe-afară,
până-ncepe să te mintă.

„Cântă” nu rimează cu „mintă”.

Băga frica-n lumea toată
Curajos și plin de zel,
și când ajungea în poartă,
îl făcea nevasta miel.

„Toată” nu rimează cu „poartă”.

De nu se făcea că-i moartă
Viața ei era un vis
Cu Romeo măritată
Se ascundea la Paris.

„Moartă” nu rimează cu „măritată”. Cel puțin nu în epigramă.

Veșnic însoțit de june
De până-ntr-un sfert de veac,
Nu vei ști-n ce zi anume
Una-ți va veni . . . de hac!

“June” nu rimează cu “anume”.

Stăteam pe bancă, sub cireș,
Când mi-a spus Hortensia:
-Auzit-am că pe Țepeș
L-au momit cu... pensia.

„Cireș” nu rimează cu „Țepeș”.

Exemplele sunt mult mai numeroase, am luat câteva la întâmplare, cu scop strict didactic. Multe dintre acestea au și alte probleme, dar aici m-am referit doar la ceea ce privește rima. Este de la sine înțeles că astfel de creații, ca cele de mai sus, nu au cum să se regăsească printre epigramele premiate într-un concurs care se respectă. La fel de adevărat este că un catren scris perfect din punct de vedere prozodic, dar lipsit de poantă, de mesaj, nu poate fi considerat epigramă. Din acest punct de vedere, trebuie înțeles că, printre altele, rima într-o epigramă este o condiție necesară dar nu și suficientă. Lipsa rimelor precum și greșelile gramaticale grave reprezintă cauzele principale pentru care autorii sunt penalizați de către juri. Dacă o greșală de ritm sau chiar de punctuație poate fi oarecum acceptată, maltratarea rimei este impardonabilă. Abia apoi urmează celelate criterii, cum ar fi respectarea metricii versurilor, a ritmului, eufonia, construcția, mesajul și poanta. Așa cum spuneam la începutul acestui articol, aici intervine competența juriului care, dincolo de un anumit grad de subiectivism, normal până la un anumit punct, nu poate avea, în mod normal, judecăți de valoare neconforme cu realitatea evidentă, buna credință fiind o condiție sine-qua-non.